Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 20. decembra 2017 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sloboda usadiť sa a voľný pohyb pracovníkov – Články 45 a 49 ZFEÚ – Vzájomné uznávanie diplomov, osvedčení a iných dokladov o formálnych kvalifikáciách lekárov – Smernice 75/363/EHS a 93/16/EHS – Odmeňovanie špecializovaných lekárov počas odbornej prípravy“

Vo veci C-419/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunale di Bolzano (Okresný súd Bolzano, Taliansko) z 15. júla 2016 a doručený Súdnemu dvoru 28. júla 2016, ktorý súvisí s konaním:

Sabine Simma Federspiel

proti

Provincia autonoma di Bolzano,

Equitalia Nord SpA,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory L. Bay Larsen, sudcovia J. Malenovský, M. Safjan (spravodajca), D. Šváby a M. Vilaras,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: R. Schiano, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 15. júna 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– S. Simma Federspiel, v zastúpení: F. Dagostin a S. Fassa, avvocati,

– Provincia autonoma di Bolzano, v zastúpení: J. A. Walther von Herbstenburg, Rechtsanwalt,

– Európska komisia, v zastúpení: H. Støvlbæk, M. Kellerbauer a L. Malferrari, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 13. septembra 2017,

* Jazyk konania: taliančina.

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2 ods. 1 písm. c) smernice Rady 75/363/EHS zo 16. júna 1975 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa činností lekárov [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 167, 1975, s. 14), zmenenej smernicou Rady 82/76/EHS z 26. januára 1982 (Ú. v. ES L 43, 1982, s. 21) (ďalej len „smernica 75/363“), ako aj článku 45 ZFEÚ.

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú pani Sabine Simmová Federspielová na jednej strane a Provincia autonoma di Bolzano (Autonómna provincia Bolzano, Taliansko) a Equitalia Nord SpA na strane druhej, ktorý sa týka aktov, ktorými táto provincia uložila pani Simmovej Federspielovej vrátiť časť sumy štipendia na špecializačnú prípravu, zvýšenej o úroky z omeškania, ktorú získala na celodenné štúdium lekárskej špecializácie v neurológii a psychiatrii poskytované v inom členskom štáte, než je Talianska republika.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 75/363

3 Článok 2 ods. 1 smernice 75/363 znel:

„Členské štáty zabezpečia, aby príprava vedúca k získaniu diplomu, osvedčenia alebo iného dokladu o formálnej kvalifikácii v špecializovaných odboroch medicíny spĺňala aspoň tieto požiadavky:

a) musí zahŕňať úspešné ukončenie šesťročného štúdia v rámci odbornej prípravy uvedenej v článku 1;

b) musí obsahovať teoretickú a praktickú prípravu;

c) musí ísť o denné štúdium pod vedením príslušných orgánov alebo organizácií podľa bodu 1 prílohy;

d) musí sa uskutočňovať v univerzitnom centre, vo fakultnej nemocnici a prípadne v zdravotníckom zariadení schválenom na tento účel príslušnými orgánmi alebo organizáciami;

e) musí zahŕňať osobnú účasť lekára, ktorý absolvuje špecializačnú prípravu, na činnosti a na úlohách príslušných zariadení.“ [*neoficiálny preklad*]

4 Príloha k tejto smernici nazvaná „Charakteristiky denného a diaľkového štúdia špecializačnej odbornej prípravy“ vo svojom bode 1 nazvanom „Denné štúdium špecialistov“ uvádzala:

„Takáto špecializačná príprava sa vykoná na osobitných inštitúciách uznaných príslušným orgánom.

Musí obsahovať účasť na všetkých lekárskych činnostiach oddelenia, kde sa príprava koná, vrátane všetkých pohotovostných služieb tak, aby sa pripravovaný poslucháč venoval tejto praktickej a teoretickej príprave počas celej svojej odbornej činnosti počas celého trvania prípravy v rámci štandardného pracovného týždňa a po celý rok podľa ustanovení schválených príslušnými orgánmi. V tomto zmysle sa majú tieto pracovné miesta primerane odmeňovať.

…“ [neoficiálny preklad]

Smernica 93/16

5 Smernica 75/363 bola 15. apríla 1993 zrušená smernicou Rady 93/16/EHS z 5. apríla 1993 na uľahčenie voľného pohybu lekárov a vzájomného uznávania ich diplomov, osvedčení a iných dokladov o formálnych kvalifikáciách (Ú. v. ES L 165, 1993, s. 1; Mim. vyd. 06/002, s. 86). Táto posledná uvedená smernica bola zrušená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií (Ú. v. EÚ L 255, 2005, s. 22), s platnosťou od 20. októbra 2007.

6 Hlava III smernice 93/16 nazvaná „Koordinácia ustanovení zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa lekárskych činností“ obsahovala jej článok 24, ktorý vo svojom odseku 1 uvádzal:

„Členské štáty zabezpečia, aby príprava vedúca k získaniu diplomu, osvedčenia alebo iného dokladu o formálnej kvalifikácii v špecializovaných odboroch medicíny spĺňala aspoň tieto požiadavky:

a) musí potvrdzovať úspešné ukončenie šesťročného štúdia v zmysle odbornej prípravy uvedenej v článku 23…;

b) musí obsahovať teoretickú a praktickú prípravu;

c) musí ísť o denné štúdium pod vedením príslušných orgánov alebo organizácií v zmysle bodu 1 prílohy I;

d) musí sa uskutočňovať v univerzitnom centre, vo fakultnej nemocnici a prípadne v zdravotníckom zariadení schválenom na tento účel príslušnými orgánmi alebo organizáciami;

e) musí zahŕňať osobnú účasť lekára, ktorý absolvuje špecializačnú prípravu, na činnosti a na úlohách príslušných zariadení.“

7 Príloha I smernice 93/16 s názvom „Charakteristika denného a diaľkového štúdia špecializačnej odbornej prípravy uvedenej v článkoch 24 ods. 1 písm. c) a 25“ vo svojom bode 1 s názvom „Denné štúdium špecialistov“ uvádzala:

„Takáto špecializačná príprava sa vykoná na osobitných inštitúciách uznaných príslušným orgánom.

Musí obsahovať účasť na všetkých lekárskych činnostiach oddelenia, kde sa príprava koná, vrátane všetkých pohotovostných služieb tak, aby sa pripravovaný poslucháč venoval svojej praktickej a teoretickej príprave počas celej svojej odbornej činnosti počas celého trvania prípravy v rámci štandardného pracovného týždňa a po celý rok podľa ustanovení schválených príslušnými orgánmi. V tomto zmysle sa majú tieto pracovné miesta primerane odmeňovať.

…“

Talianske právo

8 Článok 1 legge provinciale n.1 – Formazione di medici specialisti (zákon provincie č. 1 o vzdelávaní lekárov špecialistov) z 3. januára 1986 (BU č. 2 zo 14. januára 1986, č. 2, ďalej len „zákon provincie č. 1/86“) uvádzal:

„1. Vzhľadom na skutočnosť, že v [autonómnej] provincii Bolzano neexistuje možnosť absolvovať lekársku špecializačnú prípravu, provinčný radca príslušný pre danú oblasť je splnomocnený, aby… uzatvoril s talianskymi univerzitami a s rakúskymi orgánmi verejnej moci, ktoré majú podľa rakúskeho práva právomoc v predmetnej oblasti, osobitné dohody týkajúce sa vytvorenia dodatočných miest na vzdelávanie lekárov v rámci špecializačnej prípravy, a to pri zohľadnení platnej celoštátnej legislatívy a právnych predpisov provincie.

2. Dohoda uzatvorená podľa predchádzajúceho odseku s rakúskymi orgánmi verejnej moci môže stanoviť, že [autonómna] provincia Bolzano prípadne týmto orgánom poukáže sumu neprevyšujúcu hornú hranicu štipendia podľa nasledujúceho článku 3, ak tieto orgány zabezpečia vyplatenie príslušného príspevku poslucháčovi.“

9 Podľa článku 7 zákona provincie č. 1/86:

„1. [Lekári] príjemcovia… sa zaviažu vykonávať lekársku prax v rámci systému verejného zdravotníctva [autonómnej] provincie Bolzano počas obdobia, ktorého dĺžku stanoví Giunta provinciale (vláda provincie) nariadením. Toto obdobie nemôže byť kratšie ako päť rokov, pričom uvedená prax sa musí vykonať v lehote, ktorá sa stanoví v tom istom nariadení.

2. V prípade úplného alebo čiastočného nesplnenia povinnosti uvedenej v predchádzajúcom odseku je dotknutá osoba povinná vrátiť časť štipendia na špecializačnú prípravu alebo finančný príspevok, vrátane zákonných úrokov. Časť, ktorá sa má vrátiť, sa určí rozhodnutím kolektívneho výkonného orgánu provincie na základe nariadenia, pričom nemôže prekročiť 70 % štipendia, resp. samotného príspevku.“

10 Decreto del presidente della Giunta provinciale nº 6/1988 (dekrét predsedu vlády provincie) z 29. marca 1988 uvádzal:

„1. [Lekári] príjemcovia štipendia na špecializačnú prípravu alebo príspevkov [podľa zákona provincie č. 1/86] sa zaviažu vykonať lekársku prax v rámci systému verejného zdravotníctva [autonómnej] provincie Bolzano v trvaní päť rokov, aj ako zmluvní lekári, a to do desiatich rokov odo dňa absolvovania špecializačnej prípravy alebo ukončenia obdobia odbornej prípravy.

2. Vyplácanie štipendia a príspevkov je podmienené predložením osobitného vyhlásenia dotknutej osoby…, v ktorom je obsiahnutý záväzok dodržať podmienku uvedenú v odseku 1.

3. Príjemcovia sú povinní:

a) vrátiť v prípade úplného nesplnenia povinnosti uvedenej v odseku 1 sumu do výšky 70 % štipendia alebo celkového príspevku;

b) v prípade čiastočného nesplnenia predmetnej povinnosti vrátiť sumu do výšky 14 % štipendia alebo celkového príspevku za každý rok nevykonávania lekárskej praxe, alebo časť roka dlhšiu než šesť mesiacov, maximálne do piatich rokov nevykonávania lekárskej praxe.

…

5. K nesplneniu povinnosti uvedenej v odseku 1 nedochádza v prípade, keď dotknutá osoba preukáže, že požiadala o prijatie do pracovného pomeru v rámci systému verejného zdravotníctva [autonómnej] provincie Bolzano a zúčastnila sa na príslušných výberových konaniach, s tým, že splnila výberové kritériá alebo že bola zaradená do poradia zmluvných lekárov, pričom následne nebola vyzvaná, aby začala pracovať v rámci systému verejného zdravotníctva.

…“

Spor v konaní vo veci samej a prejudiciálne otázky

11 Pani Simmová Federspielová je talianska štátna príslušníčka, ktorá v rokoch 1992 až 2000 absolvovala denné štúdium lekára špecialistu v odboroch neurológia a psychiatria poskytované univerzitnou klinikou v Insbrucku (Rakúsko) a ktorá v priebehu tohto obdobia získala štipendium na štúdium poskytované autonómnou provinciou Bolzano na základe článku 1 zákona provincie č. 1/86. Až do 31. júla 2000 mala pobyt v provincii Bolzano. Od tohto dátumu býva v meste Bregenz (Rakúsko), kde vykonáva profesiu lekárky.

12 Poskytnutie toho štipendia bolo podmienené záväzkom, ktorý prevzala pani Simmová Federspielová, pracovať v systéme verejného zdravotníctva autonómnej provincie Bolzano počas obdobia piatich rokov v priebehu nasledujúcich desiatich rokov od dátumu získania špecializácie, alebo vrátiť sumu uvedeného štipendia do výšky 70 % jeho sumy v prípade nesplnenia tohto záväzku v celom rozsahu a v prípade čiastočného nesplnenia uvedeného záväzku vrátiť jeho sumu do výšky 14 % za každý neodpracovaný rok alebo časť roka prevyšujúcu šesť mesiacov. Pani Simmová Federspielová podpísala výslovné vyhlásenie v tomto zmysle 21. decembra 1992.

13 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že autonómna provincia Bolzano poukázala univerzitnej klinike v Insbrucku predmetné štipendium v súlade s dohodou podpísanou so Spolkovou krajinou Tirolsko (Rakúsko). Táto univerzitná klinika v nadväznosti na to vykonala platby, ktorých príjemcom bola pani Simmová Federspielová. Vnútroštátny súd konštatuje, že sa nezdá, že by pani Simmová Federspielová poberala iné príjmy z dôvodu činnosti vykonávanej v rámci jej špecializácie.

14 Listom z 20. februára 2013 autonómna provincia Bolzano vyzvala pani Simmovú Federspielovú, aby predložila osvedčenie týkajúce sa práce vykonávanej v systéme verejného zdravotníctva tejto provincie, alebo dôkaz o tom, že požiadala o prijatie do pracovného pomeru v rámci tohto systému verejného zdravotníctva s tým, že splnila výberové kritériá alebo že bola zaradená do poradia zmluvných lekárov, ale následne nebola vyzvaná, aby začala vykonávať uvedenú činnosť.

15 V odpovedi na tento list pani Simmová Federspielová informovala autonómnu provinciu Bolzano, že nevykonávala činnosť v tejto provincii od získania svojej špecializácie.

16 Za týchto podmienok ju táto provincia dekrétom z 5. augusta 2013 vyzvala, aby vrátila 70 % vyplatenej odmeny, teda sumu 68 515,24 eura spolu s úrokmi vo výške 51 418,63 eura, t. j. v súhrne sumu 119 933,87 eura.

17 Pani Simmová Federspielová sa obrátila na Tribunale di Bolzano (Okresný súd Bolzano, Taliansko) s cieľom dosiahnuť zrušenie aktov, ktorými ju autonómna provincia Bolzano vyzvala na vrátenie uvedenej sumy. Na podporu svojej žaloby sa dovoláva nezákonnosti zákona provincie č. 1/86 na základe ktorého boli tieto akty prijaté.

18 V tejto súvislosti tento súd uvádza, že povinnosť stanovená právnou úpravou provincie, vrátiť 70 % sumy získaného štipendia so zákonným úrokom, v praxi dotknutých lekárov zaväzuje vrátiť sumu podstatne vyššiu než suma, ktorá im bola na základe tohto štipendia poskytnutá.

19 Okrem toho má vnútroštátny súd pochybnosti o zlučiteľnosti režimu stanoveného touto právnou úpravou s právom Únie a najmä s článkom 45 ZFEÚ, v rozsahu v akom má uvedená právna úprava za účinok odradiť špecializovaných lekárov od toho, aby opustili ich členský štát pôvodu s cieľom usadiť sa a vykonávať profesionálnu činnosť v inom členskom štáte.

20 Keďže Tribunale di Bolzano (Okresný súd Bolzano) dospel k záveru, že rozhodnutie vo veci, v ktorej koná, závisí od výkladu ustanovení práva Únie, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa článok 2 ods. 1 písm. c) smernice [75/363] a príloha [tejto smernice] vykladať v tom zmysle, že bránia ustanoveniu vnútroštátneho práva, akým je ustanovenie uplatniteľné vo veci samej, ktoré podmieňuje vyplatenie odmeny určenej lekárom vykonávajúcim špecializačnú prípravu predložením vyhlásenia dotknutého lekára o prevzatí záväzku, že aspoň päť rokov bude vykonávať lekársku prax v rámci systému verejného zdravotníctva autonómnej provincie Bolzano, a to do desiatich rokov od absolvovania špecializačnej prípravy, a že v prípade úplného nesplnenia tejto povinnosti výslovne povoľuje autonómnej provincii Bolzano ako subjektu poskytujúcemu finančné prostriedky na jeho odmeňovanie, aby sa domáhal vrátenia sumy do výšky 70 % poskytnutého štipendia, ako aj zákonných úrokov vypočítaných od okamihu, keď územný celok vyplatil jednotlivé príspevky?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku, bráni zásada voľného pohybu pracovníkov uvedená v článku 45 ZFEÚ ustanoveniu vnútroštátneho práva, akým je ustanovenie uplatniteľné vo veci samej, ktoré podmieňuje vyplatenie odmeny určenej lekárom vykonávajúcim špecializačnú prípravu predložením vyhlásenia dotknutého lekára o prevzatí záväzku, že aspoň päť rokov bude vykonávať lekársku prax v rámci systému verejného zdravotníctva autonómnej provincie Bolzano, a to do desiatich rokov od absolvovania špecializačnej prípravy, a v prípade úplného nesplnenia tejto povinnosti výslovne povoľuje autonómnej provincii Bolzano ako subjektu poskytujúcemu finančné prostriedky na jeho odmeňovanie, aby sa domáhal vrátenia sumy do výšky 70 % poskytnutého štipendia, ako aj zákonných úrokov vypočítaných od okamihu, keď územný celok vyplatil jednotlivé príspevky?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

21 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 2 ods. 1 písm. c) smernice 75/363 a príloha tejto smernice majú vykladať v tom zmysle, že bránia právnej úprave členského štátu, ako je právna úprava vo veci samej, podľa ktorej poskytnutie vnútroštátneho štipendia určeného na financovanie vzdelávania poskytovaného v inom členskom štáte a vedúceho k získaniu titulu špecializovaného lekára, podlieha podmienke, že lekár, ktorý je príjemcom, bude vykonávať svoju profesijnú činnosť v tomto prvom uvádzanom členskom štáte počas piatich rokov v priebehu obdobia desiatich rokov po získaní špecializácie, alebo v prípade, ak nesplní túto podmienku, vráti až 70 % sumy získaného štipendia, zvýšenej o úroky z omeškania.

22 Na úvod treba konštatovať, že v konaní vo veci samej ide o vzdelávanie špecializovaného lekára v odbore neuropsychiatria, ktoré pani Simmová Federspielová absolvovala na univerzitnej klinike v Innsbrucku a ktoré sa začalo v priebehu roka 1992 a skončilo sa v priebehu roka 2000. Preto sa konanie vo veci samej riadi ustanoveniami smernice 75/363 až do 15. apríla 1993, teda dátumu zrušenia tejto smernice smernicou 93/16, a ustanoveniami smernice 93/16 od tohto dátumu.

23 Pokiaľ ide o smernicu 75/363, táto vo svojom článku 2 ods. 1 písm. c) uvádza, že príprava vedúca k získaniu diplomu, osvedčenia alebo iného dokladu o formálnej kvalifikácii špecializovaného lekára sa musí uskutočňovať v rámci denného štúdia a pod vedením príslušných orgánov alebo organizácií podľa bodu 1 prílohy tejto smernice. Podľa znenia uvedeného bodu uvedená príprava sa vykoná na primerane odmeňovaných pracovných miestach.

24 Článok 24 ods. 1 písm. c) smernice 93/16, ako aj jej príloha I bod 1 sú formulované s použitím podobných formulácií, ako sú uvedené v predchádzajúcom bode.

25 V tejto súvislosti treba poznamenať, že uvedené ustanovenia stanovujú povinnosť odmeňovať obdobia prípravy v lekárskych špecializáciách s cieľom predísť tomu, aby nebola ohrozená úroveň vzdelávania špecializovaných lekárov najmä súbežným súkromným vykonávaním profesijnej činnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. februára 1999, Carbonari a i., C-131/97, EU:C:1999:98, bod 40).

26 Je pravda, že táto povinnosť je, ako taká, nepodmienená a dostatočne presná (rozsudok z 25. februára 1999, Carbonari a i., C-131/97, EU:C:1999:98, bod 44), a je v celom rozsahu spojená s rešpektovaním podmienok vzdelávania špecializovaných lekárov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. februára 1999, Carbonari a i., C-131/97, EU:C:1999:98, bod 41).

27 Hoci je pravda, že lekári vykonávajúci špecializačnú prípravu majú nárok na odmenu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. februára 1999, Carbonari a i., C-131/97, EU:C:1999:98, bod 42), nezdá sa, že podmienka v konaní vo veci samej má vplyv na zodpovedajúcu povinnosť odmeňovať ich, ktorá navyše, ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, nie je nepodmienená, pokiaľ ide o jej výšku, (rozsudok z 25. februára 1999, Carbonari a i., C-131/97, EU:C:1999:98, bod 47), a preto nemá ani vplyv na rešpektovanie podmienok vzdelávania špecializovaných lekárov.

28 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pani Simmovej Federspielovej sa počas špecializačnej prípravy poskytovala odmena, vo vzťahu ku ktorej sa navyše všetci účastníci konania, ktorí predložili pripomienky v rámci tejto veci, vrátane pani Simmovej Federspielovej, zhodujú v názore, že bola dostatočná na účely toho, aby pani Simmová Federspielová získala vzdelanie.

29 Podmienka sporná v konaní vo veci samej teda nastupuje až po ukončení obdobia špecializačnej prípravy lekárov špecialistov, bez toho, aby sa týkala podmienok ich vzdelávania a nesúvisí so vzťahom, ktorý existuje medzi nimi a členským štátom poskytujúcim vzdelanie.

30 Preto v tomto kontexte článok 2 ods. 1 písm. c) smernice 75/363 a článok 24 ods. 1 písm. c) smernice 93/16 nemožno vykladať v tom zmysle, že bránia podmienke, ako je podmienka sporná v konaní vo veci samej.

31 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na prvú otázku odpovedať, že článok 2 ods. 1 písm. c) smernice 75/363, ako aj článok 24 ods. 1 písm. c) smernice 93/16 sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia právnej úprave členského štátu, ako je právna úprava vo veci samej, podľa ktorej poskytnutie vnútroštátneho štipendia určeného na financovanie vzdelávania poskytovaného v inom členskom štáte a vedúceho k získaniu titulu špecializovaného lekára, podlieha podmienke, že lekár, ktorý je príjemcom, bude vykonávať svoju profesijnú činnosť v tomto prvom uvádzanom členskom štáte počas piatich rokov v priebehu obdobia desiatich rokov po získaní špecializácie, alebo v prípade ak nesplní túto podmienku, vráti až 70 % sumy získaného štipendia, zvýšenej o úroky z omeškania.

O druhej otázke

32 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 45 ZFEÚ má vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ako je právna úprava vo veci samej, podľa ktorej poskytnutie vnútroštátneho štipendia určeného na financovanie vzdelávania poskytovaného v inom

členskom štáte a vedúceho k získaniu titulu špecializovaného lekára, podlieha podmienke, že lekár, ktorý je príjemcom, bude vykonávať svoju profesijnú činnosť v tomto prvom uvádzanom členskom štáte počas piatich rokov v priebehu obdobia desiatich rokov po získaní špecializácie, alebo v prípade ak nesplní túto podmienku, vráti až 70 % sumy získaného štipendia, zvýšenej o úroky z omeškania.

33 Na úvod treba pripomenúť, že v súlade s článkom 168 ods. 7 ZFEÚ, ako ho vykladá Súdny dvor vo svojej judikatúre, právo Únie nezasahuje do právomoci členských štátov prijať právne predpisy, ktorých účelom je organizácia zdravotníckych služieb. Pri výkone tejto právomoci však členské štáty musia dodržiavať právo Únie, najmä ustanovenia Zmluvy o FEÚ týkajúce sa základných slobôd, ktoré členským štátom zakazujú zaviesť alebo zachovávať neodôvodnené obmedzenia výkonu týchto slobôd v oblasti zdravotnej starostlivosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. septembra 2017, Malta Dental Technologists Association a Reynaud, C-125/16, EU:C:2017:707, bod 54 a citovanú judikatúru).

34 V tejto súvislosti právna úprava sporná v konaní vo veci samej nerozlišuje podľa toho, či činnosť, ktorú vykonáva lekár, ktorý je príjemcom predmetného štipendia, v inom členskom štáte než Talianska republika má alebo nemá byť kvalifikovaná ako zamestnanie. Okrem toho ani návrh na začatie prejudiciálneho konania, ani spis, ktorým disponuje Súdny dvor, neumožňujú určiť, či pani Simmová Federspielová vykonáva profesiu lekára v Rakúsku ako zamestnankyňa alebo v rámci slobodného povolania a teda, či sa na situáciu uvádzanú v konaní vo veci samej vzťahuje voľný pohyb pracovníkov uvádzaný v článku 45 ZFEÚ alebo sloboda usadiť sa zakotvená v článku 49 ZFEÚ. V dôsledku toho treba právnu úpravu, ako je právna úprava v konaní vo veci samej, skúmať vzhľadom na článok 45 ZFEÚ, ako aj článok 49 ZFEÚ.

35 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je cieľom všetkých ustanovení Zmluvy upravujúcich voľný pohyb osôb uľahčiť štátnym príslušníkom Únie vykonávanie pracovnej činnosti akejkoľvek povahy na území Únie, pričom tieto ustanovenia bránia prijatiu opatrení, ktoré by mohli znevýhodňovať týchto štátnych príslušníkov, keby chceli vykonávať hospodársku činnosť na území členského štátu odlišného od ich členského štátu pôvodu. V tejto súvislosti majú štátni príslušníci členských štátov predovšetkým právo vyplývajúce priamo zo Zmluvy opustiť svoj členský štát pôvodu na účely odchodu na územie iného členského štátu a zdržiavať sa na jeho území na účely výkonu hospodárskej činnosti. V dôsledku toho článok 45 ZFEÚ zakazuje akékoľvek vnútroštátne opatrenie, ktoré štátnym príslušníkom Únie zabraňuje vykonávať slobodu usadiť sa zaručenú týmto článkom alebo ju robí pre nich menej príťažlivou (rozsudok z 18. júla 2017, Erzberger, C-566/15, EU:C:2017:562, bod 33, a citovaná judikatúra). Je to tak, aj pokiaľ ide o obmedzenia slobody usadiť sa uvádzanej v článku 49 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. decembra 2013, Venturini a i., C-159/12 až C-161/12, EU:C:2013:791, bod 30, ako aj z 5. apríla 2017, Borta, C-298/15, EU:C:2017:266, bod 47 a citovanú judikatúru).

36 Treba konštatovať, že právna úprava členského štátu, ako je právna úprava vo veci samej, ktorá poskytnutie štipendia určeného na financovanie vzdelávania špecializovaného lekára poskytovaného v inom členskom štáte podriaďuje podmienke, že lekár, ktorý je príjemcom, bude vykonávať svoju profesijnú činnosť v tomto prvom uvádzanom členskom štáte počas určitej doby po získaní špecializácie, môže odrádzať tohto lekára od výkonu svojho práva na voľný pohyb alebo slobody usadiť sa stanovených v článku 45 a článku 49 ZFEÚ. Uvedený lekár totiž bude odrádzaný od toho, aby opustil svoj členský štát pôvodu s cieľom pracovať alebo sa usadiť v inom členskom štáte, ak to vedie k vráteniu 70 % sumy získaného štipendia zvýšenej o úroky (pozri analogicky rozsudok z 8. novembra 2012, Radziejewski, C-461/11, EU:C:2012:704, bod 31).

37 V dôsledku toho taká právna úprava predstavuje obmedzenie voľného pohybu pracovníkov a slobody usadiť sa, ktoré sú v zásade zakázané článkami 45 a 49 ZFEÚ.

38 Podľa ustálenej judikatúry vnútroštátne opatrenia, ktoré môžu brániť výkonu základných slobôd zaručených Zmluvou alebo robiť tento výkon menej atraktívnym, môžu byť prípustné iba pod podmienkou, že sledujú cieľ všeobecného záujmu, sú vhodné na zabezpečenie jeho dosiahnutia a nejdú nad rámec toho, čo je na dosiahnutie sledovaného cieľa nevyhnutné (rozsudok z 13. júla 2016, Pöpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, bod 29 a citovanú judikatúru).

39 V konaní vo veci samej treba v prvom rade konštatovať, že predmetná vnútroštátna právna úprava sa uplatňuje bez diskriminácie na základe štátnej príslušnosti.

40 Je potrebné zdôrazniť, že otázka, aké ciele naozaj sleduje vnútroštátna právna úprava, patrí v rámci veci predloženej Súdnemu dvoru na základe článku 267 ZFEÚ do právomoci vnútroštátneho súdu (pozri najmä rozsudok z 15. septembra 2011, Dickinger a Ömer, C-347/09, EU:C:2011:582, bod 51).

41 Ako to uviedli autonómna provincia Bolzano a Európska komisia v ich písomných pripomienkach a na pojednávaní v tejto veci, opatrenia stanovené spornou vnútroštátnou právnou úpravou sú určené na to, aby sa obyvateľstvu tejto provincie zabezpečila vysokokvalitná a stabilná špecializovaná lekárska starostlivosť, dostupná pre všetkých, zachovávajúc zároveň finančnú rovnováhu sociálneho zabezpečenia.

42 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že zdravie a život osôb zaujímajú prvé miesto medzi Zmluvou chránenými hodnotami a záujmami. Okrem toho nielen samotné riziko závažného ohrozenia finančnej rovnováhy systému sociálneho zabezpečenia môže predstavovať naliehavý dôvod všeobecného záujmu, ktorý je spôsobilý odôvodniť obmedzenie základných slobôd uvádzaných v Zmluve o FEÚ, ale aj cieľ zachovania vyváženého zdravotného a nemocničného systému prístupného všetkým z dôvodov verejného zdravia môže takisto patriť medzi výnimky z dôvodov verejného zdravia, pokiaľ taký cieľ prispieva k dosiahnutiu vysokej úrovne ochrany zdravia. To sa týka aj opatrení, ktoré na jednej strane sledujú cieľ všeobecného záujmu, zabezpečiť na území dotknutého členského štátu dostatočný a stály prístup k vyváženému rozsahu zdravotnej starostlivosti vysokej kvality a na druhej strane majú za cieľ zabezpečiť kontrolovanie nákladov a vyhnúť sa v rámci možností akémukoľvek plytvaniu finančnými, technickými a ľudskými zdrojmi (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. januára 2016, CASTA a i., C-50/14, EU:C:2016:56, body 60 a 61).

43 Vnútroštátna právna úprava sporná vo veci samej má za cieľ vytvorenie dodatočných miest na vzdelávanie špecializovaných lekárov, a teda umožňuje zvýšiť počet špecializovaných lekárov na trhu práce. Tým, že táto právna úprava zaväzuje lekárov, ktorí získali predmetné štipendium sporné vo veci samej, k vykonávaniu ich profesijnej činnosti v autonómnej provincii Bolzano počas určitého obdobia po tom, čo zavŕšili svoju špecializáciu, prispieva k reakcii na dopyt po špecializovaných lekároch v tejto provincii.

44 Za týchto okolností treba konštatovať, že opatrenia stanovené vnútroštátnou právnou úpravou spornou v konaní vo veci samej sledujú legitímne ciele uvedené v bode 42 tohto rozsudku.

45 V tejto súvislosti treba najprv pripomenúť, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že členské štáty sa môžu rozhodnúť, na akej úrovni zamýšľajú zabezpečiť ochranu verejného zdravia a akým spôsobom sa má táto úroveň dosiahnuť. Keďže táto úroveň sa môže v jednotlivých členských štátoch líšiť, treba členským štátom v tejto oblasti priznať určitú mieru voľnej úvahy (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. septembra 2017, Malta Dental Technologists Association a Reynaud, C-125/16, EU:C:2017:707, bod 60).

46 Pokiaľ ide na jednej strane o neprimeranú povahu ustanovení sporných vo veci samej, treba poznamenať, že povinnosť špecializovaného lekára, ktorého vzdelávanie bolo financované týmto štátom, pracovať v autonómnej provincii Bolzano uvedeného štátu v zmysle predmetnej právnej úpravy počas určitého obdobia po zavŕšení uvedeného vzdelávania prispieva k reakcii na dopyt po

špecializovaných lekároch v tejto provincii. Preto táto povinnosť zodpovedá cieľu všeobecného záujmu, ktorým je dostatočný a stály prístup k vyváženému rozsahu zdravotnej starostlivosti vysokej kvality, a môže prispievať ku kontrole nákladov spojených s touto službou a, teda, chrániť verejné zdravie.

47 Na druhej strane, pokiaľ ide o posúdenie, ktoré treba dať nevyhnutnosti uvedených ustanovení, vnútroštátny súd musí zohľadniť skutočnosť, že ako poznamenal generálny advokát v bodoch 87 a 88 svojich návrhov, povinnosť špecializovaných lekárov, ktorých vzdelávanie bolo financované, pracovať v autonómnej provincii Bolzano, je obmedzená na päť rokov, a to počas obdobia desiatich rokov od získania špecializácie, a podľa vnútroštátnej právnej úpravy spornej v konaní vo veci samej vzniká iba v prípade, ak je zamestnanie špecializovaného lekára pre dotknutého lekára v tejto provincii k dispozícii a ak mu toto zamestnanie je ponúknuté vo vhodnom čase.

48 Na účely uvedeného posúdenia sú tiež relevantné osobitné potreby autonómnej provincie Bolzano, ktoré uvádza Komisia, ako aj generálny advokát v bode 91 svojich návrhov, a to potreba zabezpečiť dostupnosť vysokokvalitnej zdravotnej starostlivosti v oboch úradných jazykoch tohto regiónu, a to v nemeckom jazyku a talianskom jazyku, a teda ťažkosti s náborom dostatočného množstva špecializovaných lekárov schopných vykonávať ich profesiu v týchto dvoch jazykoch.

49 Navyše žiadny údaj v spise neumožňuje preukázať, že existuje alternatívne opatrenie, ktoré by mohlo umožňovať tejto provincii nábor dostatočného počtu špecializovaných lekárov schopných vykonávať ich profesiu v týchto dvoch jazykoch.

50 Pokiaľ ide o okolnosť, že v prípade nedodržania záväzku uvedeného v bode 47 tohto rozsudku je dotknutý lekár povinný vrátiť až 70 % sumy získaného štipendia určeného na financovanie vzdelávania, ktoré viedlo k získaniu titulu lekára špecialistu, treba konštatovať, že ako to poznamenal generálny advokát v bode 94 svojich návrhov, táto suma, ktorú treba vrátiť, sa nezdá neprimeraná, keďže okrem zákonných úrokov, ktoré sú obvyklým dôsledkom omeškania so zaplatením, neprekračuje sumu získanú z dôvodu tohto financovania. Okrem toho pani Simmová Federspielová podpísaním vyhlásenia vyjadrila svoj súhlas so záväzkom vrátiť udelené štipendium v prípade úplného nesplnenia tohto záväzku.

51 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na druhú otázku odpovedať, že článok 45 a článok 49 ZFEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia právnej úprave členského štátu, ako je právna úprava vo veci samej, podľa ktorej poskytnutie vnútroštátneho štipendia určeného na financovanie vzdelávania poskytovaného v inom členskom štáte a vedúceho k získaniu titulu špecializovaného lekára, podlieha podmienke, že lekár, ktorý je príjemcom, bude vykonávať svoju profesijnú činnosť v tomto prvom uvádzanom členskom štáte počas piatich rokov v priebehu obdobia desiatich rokov po získaní špecializácie, alebo v prípade, ak nesplní túto podmienku, vráti až 70 % sumy získaného štipendia, zvýšenej o úroky z omeškania, pokiaľ opatrenia stanovené touto právnou úpravou účinne prispievajú k sledovaniu cieľov ochrany verejného zdravia a finančnej rovnováhy systému sociálneho zabezpečenia a nejdú nad rámec toho, čo je v tejto súvislosti potrebné, čo prislúcha posúdiť vnútroštátnemu súdu.

O trovách

52 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. **Článok 2 ods. 1 písm. c) smernice Rady 75/363/EHS zo 16. júna 1975 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa činností lekárov, zmenenej smernicou Rady 82/76/EHS z 26. januára 1982, ako aj článok 24 ods. 1 písm. c) smernice Rady 93/16/EHS z 5. apríla 1993 na uľahčenie voľného pohybu lekárov a vzájomného uznávania ich diplomov, osvedčení a iných dokladov o formálnych kvalifikáciách, sa majú vykladať v tom zmysle, že nebráni právnej úprave členského štátu, ako je právna úprava vo veci samej, podľa ktorej poskytnutie vnútroštátneho štipendia určeného na financovanie vzdelávania poskytovaného v inom členskom štáte a vedúceho k získaniu titulu špecializovaného lekára, podlieha podmienke, že lekár, ktorý je príjemcom, bude vykonávať svoju profesijnú činnosť v tomto prvom uvádzanom členskom štáte počas piatich rokov v priebehu obdobia desiatich rokov po získaní špecializácie, alebo v prípade ak nesplní túto podmienku, vráti až 70 % sumy získaného štipendia, zvýšenej o úroky z omeškania.**

2. **Článok 45 a článok 49 ZFEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že nebráni právnej úprave členského štátu, ako je právna úprava vo veci samej, podľa ktorej poskytnutie vnútroštátneho štipendia určeného na financovanie vzdelávania poskytovaného v inom členskom štáte a vedúceho k získaniu titulu špecializovaného lekára, podlieha podmienke, že lekár, ktorý je príjemcom, bude vykonávať svoju profesijnú činnosť v tomto prvom uvádzanom členskom štáte počas piatich rokov v priebehu obdobia desiatich rokov po získaní špecializácie, alebo v prípade, ak nesplní túto podmienku, vráti až 70 % sumy získaného štipendia, zvýšenej o úroky z omeškania, pokiaľ opatrenia stanovené touto právnou úpravou účinne prispievajú k sledovaniu cieľov ochrany verejného zdravia a finančnej rovnováhy systému sociálneho zabezpečenia a nejdú nad rámec toho, čo je v tejto súvislosti potrebné, čo prislúcha posúdiť vnútroštátnemu súdu.**

Podpisy